EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 9.7.2026
COM(2026) 353 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

Anvendelsen af EU's konkurrenceregler på landbrugssektoren

1. Indledning

I forordning (EU) nr. 1308/2013 (forordningen om den fælles markedsordning)[1] fastsættes betingelserne for afsætning af landbrugsprodukter på det indre marked. Den udgør en integreret del af den fælles landbrugspolitik og fastsætter harmoniserede markedstekniske og handelstekniske regler, hvorved markedsorienteringen i EU's landbrugssektor sikres. Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF) tillægger landbrugssektoren en særlig status, således at de konkurrenceregler, der gælder for landbrugsprodukter, tilpasses sektorens særlige karakteristika (herunder fragmenteringen af landbrugssektoren (sammenlign dette med koncentrationen af aktører opstrøms og nedstrøms i landbrugsfødevareforsyningskæden), lange produktionscyklusser og betydelig volatilitet som følge af klimatiske og naturlige faktorer), idet der tages hensyn til målene for den fælles landbrugspolitik. Europa-Kommissionen (Kommissionen) forelægger denne rapport for Europa-Parlamentet og Rådet i henhold til artikel 225, litra d), i forordningen om den fælles markedsordning. I overensstemmelse med denne bestemmelse redegør rapporten for, hvordan de konkurrenceregler, der er fastsat i forordningen om den fælles markedsordning, er blevet anvendt[2] på landbrugssektoren i alle medlemsstater[3].

Rapporten omfatter perioden fra juli 2017 til juli 2025 for så vidt angår undtagelserne fra konkurrencereglerne i forordningen om den fælles markedsordning samt beskrivelsen af konkurrenceretlige undersøgelser[4].

---

[1] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 af 17. december 2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter og om ophævelse af Rådets forordning (EØF) nr. 922/72, (EØF) nr. 234/79, (EF) nr. 1037/2001 og (EF) nr. 1234/2007 (EUT L 347 af 20.12.2013, s. 671).

[2] Anvendelsen af undtagelserne fra artikel 101, stk. 1, i TEUF beror på producenternes selvvurdering, og de behøver derfor ikke at anmelde dette til Kommissionen. Denne rapport er derfor hovedsagelig baseret på formelle anmodninger om udtalelser indgivet til Kommissionen, klager og *ex officio*-undersøgelser foretaget af de nationale konkurrencemyndigheder samt medlemsstaternes rapportering.

[3] Landbrugssektoren omfatter de produkter, der er opført i artikel 1, stk. 2, og bilag I til forordningen om den fælles markedsordning.

[4] Tidligere rapport: *Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om EU-konkurrencereglernes anvendelse på landbrugssektoren* (COM(2018) 706 final) og arbejdsdokumentet fra Kommissionens tjenestegrene,

Rapporten skal ses i lyset af den bredere økonomiske og politiske kontekst i den pågældende periode. På det tidspunkt stod Europas landbrugssektor over for en række betydelige økonomiske og sundhedsmæssige kriser, såsom covid-19-pandemien, Ruslands angrebskrig mod Ukraine, de kraftige stigninger i energi- og gødningsomkostningerne, ekstreme vejrhændelser og vedvarende sundhedsmæssige trusler såsom dyresygdomme, som Kommissionen reagerede resolut på[5].

I 2024 anbefalede den strategiske dialog om fremtiden for EU's landbrug[6] (den strategiske dialog), at Kommissionen og medlemsstaterne fremmer samarbejdsinitiativer mellem landbrugere og andre aktører i forsyningskæden i overensstemmelse med artikel 210a i forordningen om den fælles markedsordning for at belønne landbrugerne for deres bæredygtighedsindsats og investeringer. Den strategiske dialog opfordrede også Kommissionen og medlemsstaterne til at afstå fra overdreven indgriben på markedet, som begrænser konkurrencen i forbindelse med håndteringen af de udfordringer, som EU's landbrugere står over for.

I december 2024 foreslog Kommissionen foranstaltninger til at styrke landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden og genoprette tilliden mellem aktørerne i kæden, herunder forslag vedrørende konkurrencereglerne på landbrugsområdet[7].

2. Anvendelsen af konkurrenceregler fastsat i forordningen om den fælles markedsordning på landbrugssektoren i alle medlemsstater

TEUF tillægger landbrugssektoren en særlig status. I henhold til artikel 42 i TEUF finder EU's konkurrenceregler kun anvendelse på produktion af og handel med landbrugsprodukter i det omfang, Europa-Parlamentet og Rådet beslutter dette inden for rammerne af de bestemmelser og efter den procedure, der er fastsat i artikel 43, stk. 2, i TEUF samt under hensyntagen til de fem målsætninger for den fælles landbrugspolitik fastsat i artikel 39 i TEUF. Den Europæiske Unions

---

der ledsager rapporten fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om EU-konkurrencereglernes anvendelse på landbrugssektoren (SWD(2018) 450 final).

[5] Særberetning: Sikring af forsyningskæder for landbrugsprodukter under covid-19.

[6] Den strategiske dialog om fremtiden for EU's landbrug.

[7] *Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 og (EU) 2021/2116 for så vidt angår styrkelsen af landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden* (COM(2024) 577 final).

Domstol har anerkendt den fælles landbrugspolitiks forrang i forhold til målene i TEUF på konkurrenceområdet[8]. Den har også anerkendt, at opretholdelsen af effektiv konkurrence er et af målene for den fælles landbrugspolitik og for den fælles markedsordning[9].

I henhold til artikel 42 og artikel 43, stk. 2, i TEUF fastsættes der i forordningen om den fælles markedsordning landbrugsspecifikke undtagelser fra anvendelsen af artikel 101, stk. 1, i TEUF. Disse undtagelser, som er beskrevet i Kommissionens rapport fra 2018, omfatter generelle undtagelser, der kan være horisontale (for vedtagelser, aftaler eller samordnet praksis mellem landbrugere eller producenter eller sammenslutninger af landbrugere samt producentorganisationer (artikel 152 og 209)), vertikale (for aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis foretaget af anerkendte brancheorganisationer (artikel 210)) eller både horisontale (hvis de er indgået mellem faktiske eller potentielle konkurrenter på samme niveau i kæden, f.eks. landbrugere) og vertikale (hvis de er indgået mellem aktører, der opererer på forskellige niveauer i kæden, f.eks. landbrugere, der indgår en aftale med forarbejdningsvirksomheder) (artikel 210a). Rapporten omfatter også undtagelser for kollektive forhandlinger i mælkesektoren (artikel 149), undtagelser i tilfælde af alvorlige skævheder på markederne (artikel 222) og undtagelser knyttet til styring af udbuddet for bestemte produkter og sektorer (artikel 166a-167-167a).

2.1 Horisontalt samarbejde (artikel 209, 149 og 152 i forordningen om den fælles markedsordning)

Artikel 209 i forordningen om den fælles markedsordning

I artikel 209 fastsættes det, at artikel 101, stk. 1, i TEUF ikke finder anvendelse på aftaler, vedtagelser eller samordnet praksis mellem landbrugere, sammenslutninger af landbrugere, anerkendte producentorganisationer (PO's) eller anerkendte sammenslutninger af

[8]Dom af 29. oktober 1980, *Maizena*, 139/79, EU:C:1980:250, præmis 23, dom af 5. oktober 1994, *Forbundsrepublikken Tyskland* mod *Rådet for Den Europæiske Union*, C-280/93, EU:C:1994: 367, præmis 61; dom af 19. september 2013, *Panellionios Szdesmos Viomichanion Metapoiisis Paknou*, C-373/11, EU: C: 201: 567, præmis 39, senest bekræftet i dom af 14. november 2017, *APVE m.fl.*, C-671/15, EU:C:2017:860, præmis 37.

[9]Dom af 9. september 2003, *Milk Marque og National Farmers' Union*, C-137/00, ECLI:EU:C:2003:429, præmis 57, dom af 14. november 2017, *APVE m.fl.*, C-671/15, EU:C:2017:860, præmis 37 og 48.

producentorganisationer (APO's), der vedrører produktion eller salg af landbrugsprodukter eller anvendelse af fælles faciliteter til oplagring, behandling eller forarbejdning af landbrugsprodukter, medmindre deres anvendelse vil bringe opfyldelsen af målene for den fælles landbrugspolitik i artikel 39 i TEUF i fare.

Aftaler, vedtagelser og samordnet praksis, som opfylder betingelserne i artikel 209, er ikke forbudt, og der kræves ingen forudgående afgørelse om deres godkendelse. De berørte aktører kan dog anmode Kommissionen om en udtalelse om, hvorvidt disse aftaler, vedtagelser eller former for samordnet praksis er forenelige med målene for den fælles landbrugspolitik.

Kommissionen har hidtil behandlet én anmodning om udtalelse i henhold til artikel 209. Det skete i 2020, da den afgav en positiv udtalelse om den anmodning, som den spanske sammenslutning af landbrugskooperativer, *Cooperativas agro-alimentarias* (CAA), havde indgivet vedrørende en mekanismes forenelighed med målene for den fælles landbrugspolitik med henblik på at stabilisere det spanske marked for olivenolie[10] gennem frivillig oplagring af olivenolie.

Mekanismen vedrørte følgende kategorier af olivenolie, der blev produceret af kooperativets medlemmer i sammenslutningen: ekstra jomfruolie, jomfruolie og bomolie. Sektoren er udsat for store årlige produktionsudsving som følge af oliventræernes biologiske cyklusser og vejrforholdene. Dette fører til perioder med overudbud eller mangel, hvilket medfører store prisudsving og finansiel ustabilitet for producenterne.

Sammenslutningens medlemskooperativer foreslog derfor at oplagre en del af overskudsmængden af olivenolie i en begrænset periode. Formålet var at opnå en bedre balance mellem udbud og efterspørgsel, som kunne understøtte landbrugernes indkomst. Deltagelse i mekanismen forblev frivillig, og Kommissionen fandt, at aftalerne mellem CAA og de kooperativer, der deltog i mekanismen, var forenelige med opfyldelsen af målene for den fælles landbrugspolitik og ikke førte til, at konkurrencen blev udelukket.

[10] Kommissionens udtalelse: Opinions on compatibility – Europa-Kommissionen.

Derudover gennemførte den nationale konkurrencemyndighed i DK i 2019 en undersøgelse af en række aftaler mellem økologiske ægproducenter og ægpakkerier med henblik på at tilpasse produktionen til den efterspørgsel, som pakkerierne fastsatte, samtidig med at der blev opretholdt et eksklusivt leveringsforhold mellem dem. Aftalerne havde i sidste ende til formål at opretholde en højere pris for disse ægproducenter uden at fastsætte et bestemt prisniveau. Den nationale konkurrencemyndighed undersøgte, om aftalerne kunne opfylde betingelserne i artikel 209 i forordningen om den fælles markedsordning. På grundlag af de foreliggende oplysninger fandt den nationale konkurrencemyndighed ikke grundlag for at fortsætte undersøgelsen og afsluttede den uden afgørelse i 2020.

Artikel 149 i forordningen om den fælles markedsordning

I henhold til artikel 149 i forordningen om den fælles markedsordning kan en anerkendt producentorganisation eller anerkendt sammenslutning af producentorganisationer på vegne af sine landbrugermedlemmer, for så vidt angår en del af eller hele deres fælles produktion, føre kollektive forhandlinger om kontrakter om levering af råmælk.

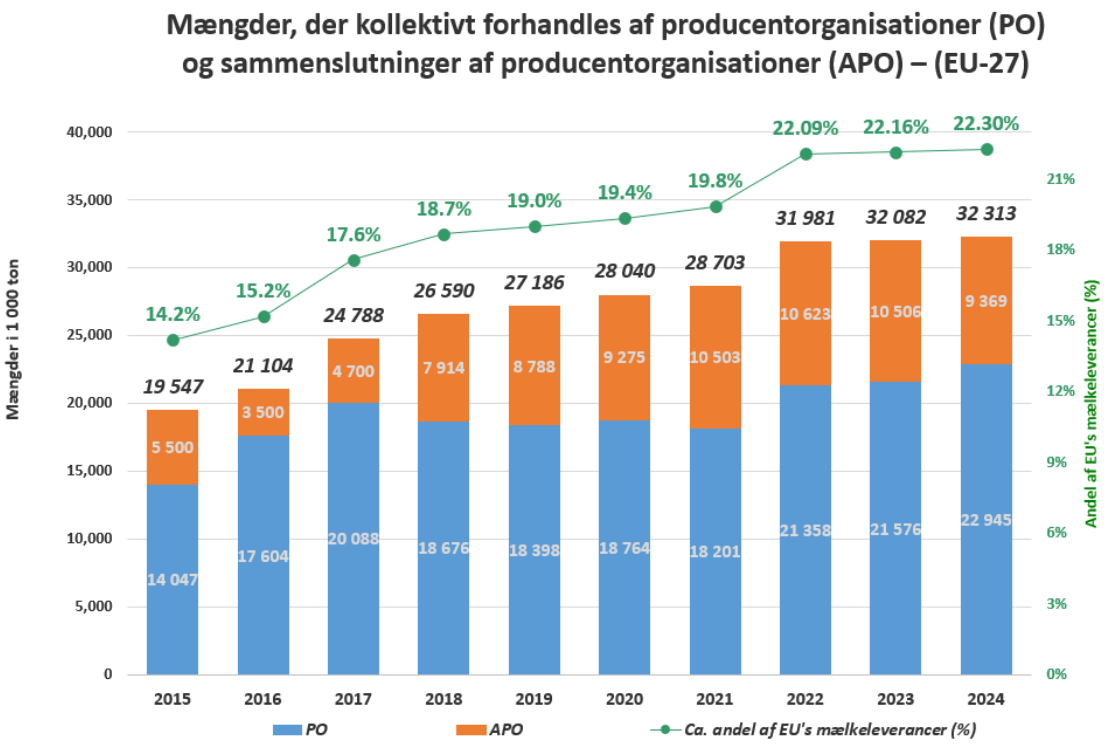
Ni medlemsstater[11] indberettede i 2024 leverancer af råmælk under kollektivt forhandlede kontrakter i overensstemmelse med denne bestemmelse. Den mængde, som anerkendte producentorganisationer og anerkendte sammenslutninger af producentorganisationer kollektivt forhandlede, udgjorde mere end 32,3 mio. ton, svarende til ca. 22 % af EU's samlede mælkeleverancer i 2024. I CZ blev 78 % af den årlige mælkeindsamling forhandlet kollektivt, i DE var det 48 %, og i FR var det 49 %.

Siden 2018 er andelen af EU's mælkeleverancer under kollektivt forhandlede kontrakter i henhold til artikel 149 i forordningen om den fælles markedsordning[12] steget fra 18,7 % i 2018 til 22,2 % i 2024[13].

[11] BE, BG, CZ, DE, ES, FR, NL, SK, FI.

[12] Stigningen i de kollektive forhandlinger tilskrives det stigende antal producentorganisationer/sammenslutninger af producentorganisationer og selve mekanismens succes.

[13] På grundlag af medlemsstaternes meddelelser i henhold til artikel 3, stk. 1, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 511/2012 af 15. juni 2012 om meddelelser vedrørende producent- og

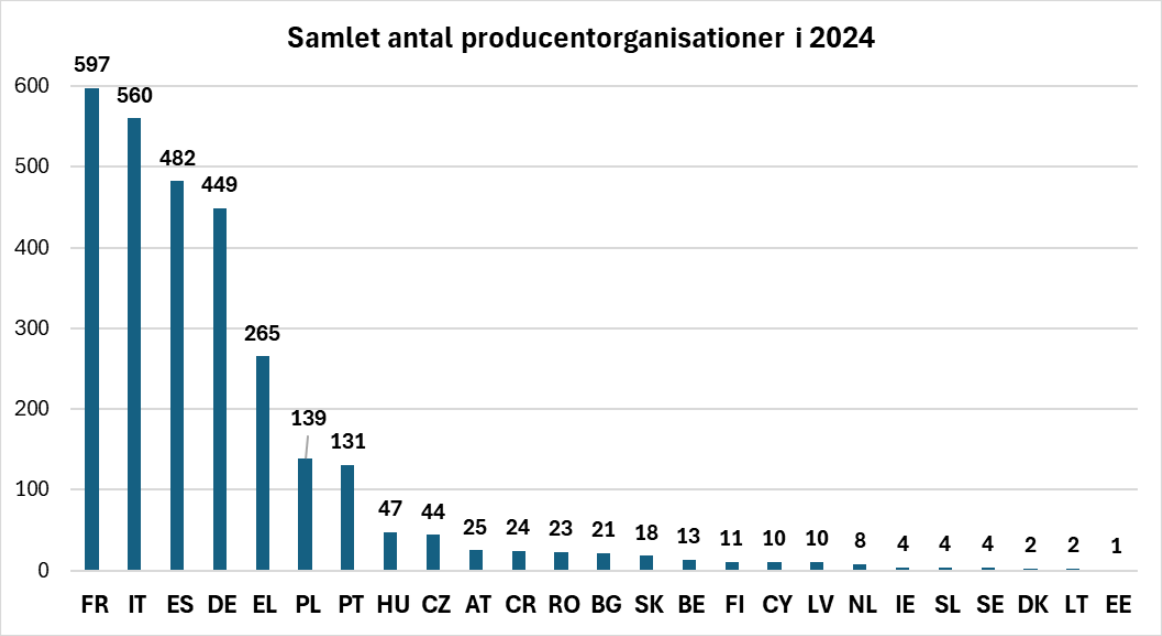
Artikel 152, stk. 1a, i forordningen om den fælles markedsordning

I artikel 152, stk. 1a, fastsættes en udtrykkelig undtagelse fra artikel 101, stk. 1, i TEUF for en anerkendt producentorganisation eller en anerkendt sammenslutning af producentorganisationer, der planlægger produktion af, optimerer produktionsomkostninger for, markedsfører og forhandler kontrakter om levering af landbrugsprodukter på vegne af sine medlemmer for en del af eller hele deres samlede produktion. For at være omfattet af denne udtrykkelige undtagelse skal organisationerne reelt udøve en økonomisk aktivitet, såsom fælles oplagring, distribution, fælles affaldshåndtering eller fælles salgsfremme. Der er ingen forudgående eller *ex post*-anmeldelsesforpligtelse for anerkendte producentorganisationer for at kunne gøre brug af denne bestemmelse. Det antages, at de fleste organisationer gør brug af denne bestemmelse i deres virksomhed på grundlag af en selvvurdering.

---

brancheorganisationer og kontraktforhandlinger og -forhold, jf. Rådets forordning (EF) nr. 1234/2007, i mælke- og mejerisektoren, EUT L 156 af 16.6.2012, s. 39.

I 2024 var der 2 894 anerkendte producentorganisationer og 90 anerkendte sammenslutninger af producentorganisationer i EU[14]. I mange sektorer er producentorganisationer ikke anerkendt i henhold til forordningen om den fælles markedsordning, selv om mange opfylder kriterierne for anerkendelse. De planlægger produktionen eller markedsfører deres medlemmers produkter og forhandler kontrakter om levering af landbrugsprodukter på vegne af deres medlemmer uden at være omfattet af undtagelser fra konkurrencereglerne[15].

2.2 Vertikalt samarbejde (artikel 210 og 172b i forordningen om den fælles markedsordning)

Artikel 210 i forordningen om den fælles markedsordning

I artikel 210 fastsættes det, at artikel 101, stk. 1, i TEUF ikke finder anvendelse på en anerkendt brancheorganisations aftaler, vedtagelser eller former for samordnet praksis, som er nødvendige

[14] På grundlag af de meddelelser, som medlemsstaterne indsendte frem til juni 2025 i henhold til artikel 5, stk. 1, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 2016/232 af 15. december 2015 om supplerende regler til Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1308/2013 for så vidt angår visse aspekter af producentsamarbejdet (EUT L 044 af 19.2.2016, s. 1).

[15] Se i den forbindelse Kommissionens forklarende bemærkning om forslaget om ikke-anerkendte producentorganisationer, som er offentliggjort af Rådet: WK 3897/2025 INIT, pdf, arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene om styrkelse af landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden, der ledsager dokumentet forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 og (EU) 2021/2116 for så vidt angår styrkelsen af landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden (COM(2024) 577 final).

for at nå de mål for brancheorganisationen, der er opført i artikel 157, stk. 1, litra c), i forordningen om den fælles markedsordning[16], og som ikke er uforenelige med EU-reglerne i artikel 210, stk. 4[17].

Sådanne aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis, som opfylder betingelserne i artikel 210 i forordningen om den fælles markedsordning, er ikke forbudte, og der kræves ingen forudgående afgørelse, der giver tilladelse til deres anvendelse. Anvendelsen af udelukkelsen beror på de pågældende organisationers selvvurdering. Det er dog muligt at anmode Kommissionen om en udtalelse om, hvorvidt aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis er forenelige med artikel 210[18]. Der findes i øjeblikket 134 anerkendte brancheorganisationer i EU.

Kommissionen har siden 2018 behandlet fire sager om vertikalt samarbejde i henhold til artikel 210[19]: tre vedrørte prisindikatorer, og én vedrørte handelsnormer. I alle tilfælde fandt Kommissionen, at foranstaltningerne kunne erklæres forenelige med EU-retten, da de ikke opfyldte betingelserne i artikel 210, stk. 4.

For det første foreslog *Centre national interprofessionnel de l'économie laitière* (CNIEL), en anerkendt brancheorganisation i sektoren for mælk og mejeriprodukter, i 2019[20] at oprette et markedsoverblik med 26 økonomiske indikatorer, der dækkede aspekter som volumen, pris, omkostninger og marginer for mælk og mejeriprodukter på forskellige stadier i forsyningskæden,

[16] Samt tilsvarende mål i oliven- og tobakssektoren.

[17] Disse betingelser omfatter bl.a. fravær af prisfastsættelse eller markedsopdeling.

[18] Artikel 210 i forordningen om den fælles markedsordning blev ændret i december 2021 ved forordning (EU) 2021/2117, som indebar ændringer af den tidligere procedure, herunder afskaffelse af den tidligere ordning med forudgående anmeldelse til Kommissionen af aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis og indførelse af muligheden for at anmode om en udtalelse.

[19] Tre andre sager var genstand for en afgørelse fra Kommissionen før 2018. I 2017 fandt Kommissionen, at den anmodning om prisindikatorer for kartofler, som *Comité national interprofessionnel de la Pomme de Terre* (CNIPT) havde indgivet, var forenelig med artikel 210 i forordningen om den fælles markedsordning: 1f9b4fda-8007-4b9b-9c06-56c7956be36a_fr; i 2015 undersøgte Kommissionen en anmeldelse fra CNIEL om afregningsskemaer for mælk og rejste ingen indsigelser: a1002532-be97-43c3-ab5e-7a5c023b754c_en og i 2013 undersøgte Kommissionen en aftale om økonomiske indikatorer for mælk og mejeriprodukter, som CNIEL havde indgivet, og fandt den forenelig med EU-retten: 29301f3c-dd63-48a0-aa42-b60fd5845147_fr.

[20] Kommissionens udtalelse: *9160b4d9-6168-4c10-b6a4-314d7849a58b_en.

samt et markedsobservatorium med fokus på seks indikatorer for produktionsomkostningerne og kostpriserne for konventionel mælk, økologisk mælk og bjergmælk.

For det andet undersøgte Kommissionen i 2021 en foranstaltning foreslået af *Association Interprofessionnelle de la Banane* (AIB), en anerkendt brancheorganisation i banansektoren[21]. Foranstaltningen havde til formål at skabe og formidle en markedsindikator på engrosleddet i det franske fastland for at informere aktørerne om prisudviklingen for bananer, der blev solgt af engrosforhandlere til detailhandlere, og for de indkøb, der blev foretaget af storkøkkener, restauranter og centrale indkøbsorganer.

For det tredje undersøgte Kommissionen samme år CNIEL's anmodning om at oprette og formidle en markedsindikator for fire oste med beskyttet oprindelsesbetegnelse (BOB) (Cantal, Bleu d'Auvergne, Ambert og Saint-Nectaire) og deres biprodukter (smør og vallepulver) i Auvergne-regionen i Frankrig[22].

I alle tre tilfælde var formålet med markedsindikatorerne at forbedre markedsgennemsigtigheden ved at give aktørerne omfattende og fyldestgørende oplysninger. Regelmæssigt tilgængelige indikatorer ville mindske informationsasymmetrien og prisvolatiliteten ved at forbedre forståelsen af markedet på alle stadier. Bedre viden om markedstendenserne ville til gengæld gøre det muligt for aktørerne i hele forsyningskæden at træffe bedre informerede beslutninger om produktion og investeringer.

Endelig vurderede Kommissionen i 2024 en anmodning om en udtalelse om foreneligheden af en foranstaltning om størrelsessortering af æbler efter vægt for æbler, der er produceret i og bestemt til at blive markedsført i Frankrig[23].

Aftalen i denne sag havde til formål at opfylde flere centrale mål i artikel 157, stk. 1, litra c), i forordningen om den fælles markedsordning. Den øgede viden om markedet og markedsgennemsigtigheden for medlemmerne af denne brancheorganisation ved at standardisere

[21] Kommissionens udtalelse: agriculture.ec.europa.eu/document/download/cab818ee-c187-4a14-8635-a9fda51a9cc9_en?filename=c-2021-1437-commission-decision_en.pdf.

[22] Kommissionens udtalelse: f033b677-0932-4fee-8b83-85e7a0caa63c_en.

[23] Kommissionens udtalelse: 3e7b4934-d539-41ca-8228-b0a8721b449a_en.

markedsdata ved hjælp af en fælles måleenhed og forbedrede dermed forudsigeligheden for aktørerne i de forudgående led og forenklede relationerne i de efterfølgende led. Den muliggjorde bedre koordinering af markedsføringen af produkter ved at indføre størrelsessortering efter vægt, hvilket forenkler markedsføringsreglerne og reducerer usikkerhed eller konflikter mellem aktørerne. Den fastsatte også størrelsesintervaller med "overlap", hvilket gjorde det muligt for aktørerne at vælge det salgssegment, hvori de ønskede at positionere deres produkter, afhængigt af efterspørgslen. Denne tilgang gjorde det muligt at eliminere usikkerhed og optimere salget. Den understøttede også kvalitetsforbedring i hele produktionen og markedsføringen ved at reducere risici som f.eks. stødskader gennem størrelsessortering efter vægt, samtidig med at aktørerne kunne tage hensyn til produkternes massefylde og sukkerindhold for at sikre, at de produkter, der bringes i omsætning, er modne. Aftalen bidrog også til at reducere og håndtere spild ved at begrænse håndteringen i forbindelse med indkøb og dermed mindske produkternes forringelse og tab, samtidig med at forbrugernes forventninger blev opfyldt.

Artikel 172b i forordningen om den fælles markedsordning

I henhold til artikel 172b kan anerkendte brancheorganisationer, der opererer i vinsektoren, udarbejde ikkeobligatoriske prisvejledningsindikatorer for salg af druer til fremstilling af BOB-vine eller vine med en beskyttet geografisk betegnelse (BGB), forudsat at en sådan vejledning ikke eliminerer konkurrencen for en betydelig andel af de pågældende produkter.

I henhold til denne bestemmelse er der ingen pligt til at anmelde disse foranstaltninger til Kommissionen, og så vidt Kommissionen ved, er denne bestemmelse endnu ikke blevet anvendt.

2.3 Bæredygtighedsaftaler (artikel 210a i forordningen om den fælles markedsordning)

Ved forordning (EU) 2021/2117[24] blev der indført en ny bestemmelse i forordningen om den fælles markedsordning (artikel 210a) med henblik på at udelukke aftaler mellem producenter

[24] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2021/2117 af 2. december 2021 om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013 om en fælles markedsordning for landbrugsprodukter, (EU) nr. 1151/2012 om kvalitetsordninger for landbrugsprodukter og fødevarer, (EU) nr. 251/2014 om definition, beskrivelse, præsentation, mærkning og beskyttelse af geografiske betegnelser for aromatiserede vinprodukter og (EU) nr. 228/2013 om særlige foranstaltninger på landbrugsområdet i Unionens fjernområder (EUT L 435 af 6.12.2021, s. 262).

eller mellem producenter og andre aktører i landbrugs- og fødevareforsyningskæden (f.eks. på forarbejdnings- eller distributionsniveau) fra anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, i TEUF, og som har til formål at opnå en bæredygtighedsstandard, der ligger højere end den, der kræves efter EU-retten eller national ret. Den trådte i kraft i december 2021.

For at være omfattet af denne udelukkelse skal aktørerne søge at opnå højere standarder, som sigter mod at bidrage til: i) miljøbeskyttelse, ii) en reduktion af anvendelsen af pesticider eller af faren for antimikrobiel resistens eller iii) dyresundhed og dyrevelfærd. I sådanne tilfælde kan aktørerne indgå aftaler, som ellers ville falde ind under anvendelsesområdet for artikel 101, stk. 1, i TEUF, forudsat at eventuelle konkurrencebegrænsninger, som de aftaler, er uundværlige for at opnå de ønskede bæredygtighedsstandarder.

I december 2023 vedtog Kommissionen retningslinjer om betingelserne for anvendelsen af artikel 210a[25]. Disse indeholder detaljeret vejledning om, hvordan udelukkelsen skal fortolkes, samt en lang række eksempler på potentielle aftaler, som ville falde ind under dens anvendelsesområde.

Aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis, som opfylder betingelserne i artikel 210a, er ikke forbudte, og der kræves ingen forudgående afgørelse herom. Brugen af udelukkelsen beror på selvvurdering fra producenternes side. Producenterne kan dog anmode Kommissionen om en udtalelse om, hvorvidt aftaler, vedtagelser og former for samordnet praksis er forenelige med artikel 210a.

I juli 2025 afgav Kommissionen sin første udtalelse i henhold til artikel 210a om en bæredygtighedsaftale i den franske vinsektor[26]. Aftalen har til formål at opretholde det nuværende bæredygtighedsniveau, som er opnået i vinsektoren i Occitanie, ved anvendelse af standarder for økologisk produktion og høj miljøværdi (*haute valeur environnementale* – HVE). I den krisesituation, der påvirker det franske vinmarked, er der en risiko for, at producenter af disse mere bæredygtige vine går over til en mere økonomisk attraktiv konventionel

[25] Kommissionens retningslinjer om udelukkelse af bæredygtighedsaftaler indgået af landbrugsproducenter, jf. artikel 210a i forordning (EU) nr. 1308/2013, fra anvendelsesområdet for af artikel 101 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (EUT C 1446 af 8.12.2023).

[26] Kommissionens udtalelse: 86f5a339-ee2d-430f-8e29-5fb56770ba14_en.

vinproduktion eller forlader markedet, f.eks. via det nationale rydningsprogram. For at begrænse denne risiko fastsætter aftalen en ikke-bindende vejledende pris for køb af uaftappet vin på et niveau, der dækker omkostningerne og en margen på op til 20 %. Kommissionen fandt aftalen forenelig med artikel 210a.

2.4 Kriseforanstaltninger (artikel 222 i forordningen om den fælles markedsordning)

I perioder med alvorlig ubalance på markederne giver artikel 222 Kommissionen mulighed for at vedtage gennemførelsesretsakter, hvorefter artikel 101, stk. 1, i TEUF ikke finder anvendelse på visse typer aftaler og vedtagelser indgået eller truffet af landbrugere, landbrugersammenslutninger, anerkendte producentorganisationer, anerkendte sammenslutninger af producentorganisationer og anerkendte brancheorganisationer, forudsat at sådanne aftaler og vedtagelser ikke skader det indre markeds funktion og udelukkende har til formål at stabilisere den pågældende sektor.

Den 22. januar 2024 fremlagde Kommissionen en særskilt rapport[27] for Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af kriseforanstaltninger, herunder dem, der er vedtaget i henhold til artikel 222, for perioden fra den 1. januar 2014 til udgangen af 2023.

Der er ikke vedtaget andre foranstaltninger i henhold til artikel 222 siden den periode, der er omfattet af den rapport.

2.5 Regulering af udbuddet (artiklerne 166a-167-167a i forordningen om den fælles markedsordning)

Artikel 166a i forordningen om den fælles markedsordning

Artikel 166a giver en anerkendt producentorganisation, en anerkendt brancheorganisation eller en producentsammenslutning knyttet til en geografisk betegnelse mulighed for at anmode en medlemsstat om at fastsætte bindende regler for regulering af udbuddet af BOB-/BGB-produkter. Denne artikel, der blev indført i 2021, erstatter de tidligere bestemmelser om ost (artikel 150) og

[27] Rapport fra Kommissionen til Europa-Parlamentet og Rådet om anvendelsen af kriseforanstaltninger, der er vedtaget i henhold til artikel 219-222 i forordningen om den fælles markedsordning (COM(2024) 12 final).

skinke (artikel 172) og finder anvendelse på alle landbrugsprodukter, der er omfattet af geografiske betegnelser.

I den periode, som denne rapport omhandler, er der blevet meddelt Kommissionen flere sager inden for sektoren for mælk og mejeriprodukter i henhold til bestemmelserne fra før 2021 eller de nye bestemmelser vedrørende BOB- eller BGB-produkterne Asiago, Grana Padano og Parmigiano Reggiano i IT og Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort og Comté i FR[28].

Der blev fastsat regler med henblik på at sikre merværdien af kvalitetsprodukter med en BOB eller en BGB for to kødprodukter (skinke), nemlig Prosciutto di Parma (fra den 28. december 2017 til december 2020)[29] og Prosciutto di San Daniele (fra den 1. januar 2021 til den 31. december 2023)[30]. Reglerne for begge produkter er blevet forlænget til 2026[31].

Foranstaltningernes hovedformål er at tilpasse udbuddet af de pågældende BOB-/BGB-produkter til efterspørgslen. Ved løbende at overvåge produktions- og markedsudviklingen og justere produktionsmængderne er målet at forhindre større ubalancer mellem udbud og efterspørgsel, som medfører udsving og alvorlige følger for hele forsyningskæden. Foranstaltningerne sigter også mod at fremme produktion med høj merværdi og sikre, at producenterne får en rimelig aflønning. Samtidig er dette afgørende for at sikre, at produktet er tilgængeligt på markedet.

Artikel 167 i forordningen om den fælles markedsordning

I henhold til artikel 167 kan producentmedlemsstaterne under visse betingelser fastlægge afsætningsregler for at regulere udbuddet, især ved beslutninger truffet af anerkendte brancheorganisationer, med henblik på at forbedre og stabilisere det fælles marked for vin.

---

[28] For Asiago: *NOTIFICA PIANO REGOLAZIONE OFFERTA FORMAGGIO ASIAGO DOP;* for Grana Padano: *Notifica piano regolazione offerta formaggio grana padano DOP*; for Parmigiano Reggiano: *Regulation of supply Parmigiano Reggiano* og for Reblochon, Gruyère, Raclette de Savoie, Tomme de Savoie, Emmental de Savoie, Abondance, Beaufort og Comté: e8eac044-1136-4a7d-bdfb-95ecc89eb42a_en.

[29] Masaf – *Decreto 28 dicembre 2017*.

[30] Masaf – *Decreto approvazione del piano di regolazione dell'offerta del prosciutto San Daniele DOP* – 2021-2023.

[31] https://www.prosciuttodiparma.com/wp-content/uploads/2024/01/Piano-di-Regolazione-dellOfferta-2024-2026-29-gennaio.pdf, https://www.regione.fvg.it/rafvg/export/sites/default/RAFVG/economia-imprese/agricoltura-foreste/FOGLIA32/allegati/Piano_Regolazione_Offerta_2024-2026_REV_01.pdf.

I 2020 meddelte ES en foranstaltning[32], som fastsatte en generel regel, der begrænser det maksimale høstudbytte på marker bestemt til vinproduktion uden for anvendelsesområdet for en BOB eller en BGB[33] (18 000 kg/ha for rødvin og 20 000 kg/ha for hvidvin), og som fastlagde de mulige anvendelser af druerne fra større marker. Disse regler blev i 2020 indført som supplerende bestemmelser i det spanske dekret fra 2014, som gennemfører artikel 167[34] generelt.

FR meddelte i den omhandlede periode vedtagelsen af flere afsætningsregler for at opbygge reservebeholdninger ved hjælp af en andel af de basisvine, der produceres i Champagne[35], Languedoc[36] (2020) og Cognac[37] (2019).

Artikel 167a i forordningen om den fælles markedsordning

Ved forordning (EU) 2020/2220[38] blev artikel 167a indsat i forordningen om den fælles markedsordning, således at producentmedlemsstaterne kunne fastlægge afsætningsregler med henblik på at regulere udbuddet for at forbedre og stabilisere det fælles marked for olivenolie. Medlemsstaterne har ikke underrettet Kommissionen om nogen afgørelser truffet i henhold til denne artikel.

[32] *Real Decreto 557/2020, de 9 de junio*.

[33] De maksimale udbytter for vine, der er beskyttet af en oprindelsesbetegnelse eller en geografisk betegnelse, er fastsat i deres produktspecifikationer.

[34] *Real Decreto 774/2014, de 12 de septiembre*.

[35] *Arrêté du 18/10/2017*, *Arrêté du 03/10/18*, *Arrêté du 9/12/19*, *Arrêté du 13/03/20*.

[36] *Arrêté du 11/02/20*.

[37] *Arrêté du 25/11/2019*.

[38] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2020/2220 af 23. december 2020 om visse overgangsbestemmelser vedrørende støtte ydet fra Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne (ELFUL) og fra Den Europæiske Garantifond for Landbruget (EGFL) i 2021 og 2022 og om ændring af forordning (EU) nr. 1305/2013, (EU) nr. 1306/2013 og (EU) nr. 1307/2013, for så vidt angår midler og anvendelse i 2021 og 2022, og forordning (EU) nr. 1308/2013, for så vidt angår midler og deres fordeling i 2021 og 2022 (EUT L 437 af 28.12.2020, s. 1).

3. Undersøgelser foretaget af Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder i landbrugssektoren

I perioden fra juli 2017 til juli 2025 afsluttede konkurrencemyndighederne i EU[39] ca. 110 undersøgelser i landbrugssektoren, og 20 undersøgelser er stadig i gang, hvilket giver i alt 130 undersøgelser. Det største antal undersøgelser blev foretaget af konkurrencemyndighederne i EL (27 sager), efterfulgt af Kommissionen (12 sager) og FR (12 sager), DK (11 sager) og AT (10 sager).

3.1 De primære undersøgte produktkategorier/sektorer

Konkurrencemyndighedernes undersøgelser omfatter en bred vifte af landbrugsprodukter, men følgende produktkategorier blev undersøgt hyppigst: mælk og mejeriprodukter (25 %), frugt og grøntsager (19 %), kød (13 %) og æg (6 %). Der blev også foretaget en række undersøgelser i kategorierne sukker (5 %), korn (5 %) og frø (4 %).

3.2 Enheder, der er genstand for undersøgelser

De enheder, der er genstand for de undersøgelser, som konkurrencemyndighederne foretager, er producenter[40] (36 %), sammenslutninger af landbrugsproducenter (14 %), grossister (12 %), producentorganisationer (9 %), individuelle landbrugsproducenter (9 %), detailhandlere (8 %) og forskellige andre enheder, herunder brancheforeninger, brancheorganisationer og sammenslutninger af eksportører (13 %).

Producenter er de enheder, der hyppigst er repræsenteret i undersøgelserne. Den franske nationale konkurrencemyndighed undersøgte f.eks. og traf afgørelse om koordinering mellem store fødevareproducenter vedrørende både den pris, der blev betalt på markedet i det foregående omsætningsled for køb af magre, udbenede svineudskæringer (navnlig *jambon supérieur maigre* eller JSM, der anvendes til kogt skinke) fra slagterier, og salgsprisen på markedet i det efterfølgende omsætningsled for salg af rå/tørrede og kogte pålægsvarer (såsom pølser, tør

[39] Ved "konkurrencemyndigheder" forstås både Kommissionen og de nationale konkurrencemyndigheder.

[40] I denne rapport henviser "producenter" til enheder, der producerer fødevarer ved at forarbejde en eller flere ingredienser, uanset om disse ingredienser er landbrugsprodukter eller ej. Dette omfatter forarbejdningsvirksomheder (dvs. enheder, der forarbejder et eller flere landbrugsprodukter til andre produkter).

salami, rosetter, patéer, rillettes, kogt skinke) til store detailhandlere under egne mærker eller i discountsortimenter.

3.3 Landbrugerne er den største kilde til undersøgelser

Konkurrencemyndighederne indledte størstedelen af undersøgelserne på eget initiativ (gennem *ex officio*-procedurer), efter at de via markedsoplysninger var blevet opmærksomme på mulige konkurrencebegrænsende praksisser. Desuden indledte de undersøgelser efter klager (fra leverandører, konkurrenter eller kunder).

Klagerne kom fra forskellige grupper og omfattede navnlig: landbrugsproducenter (24 %), producenter (21 %), detailhandlere (16 %), sammenslutninger af landbrugsproducenter (13 %), producentorganisationer (11 %), privatpersoner (11 %) og grossister (4 %).

Tallene viser, at landbrugsproducenter alene eller i en sammenslutning (producentorganisationer og sammenslutninger af producentorganisationer) er den vigtigste kilde til klager og tegner sig for omkring halvdelen af klagerne og i sidste ende den væsentligste kilde til konkurrenceundersøgelser (herunder de markedsoplysninger, som de giver konkurrencemyndighederne). Landbrugsproducenter offentliggør dog undertiden deres klager, når de indgiver dem til konkurrencemyndighederne, og undergraver dermed konkurrencemyndighedernes muligheder for at indsamle beviser for mulige overtrædelser.

3.4 Udfald af undersøgelser

De 110 konkurrenceundersøgelser i landbrugssektoren, der blev afsluttet i den pågældende periode, havde følgende tre forskellige udfald.

a) afgørelser om overtrædelse med bøder (ca. en fjerdedel af de afsluttede sager), dvs. konkurrencemyndighederne pålagde en enhed at bringe overtrædelsen til ophør og betale en bøde
b) tilsagnsafgørelser (seks sager), dvs. konkurrencemyndighederne tog ikke stilling til, om der forelå en overtrædelse, og vedtog en afgørelse, der gjorde de tilsagn, som den undersøgte enhed havde tilbudt, retligt bindende, og fjernede dermed eventuelle konkurrenceproblemer
c) afslutning uden konstatering af en overtrædelse (ca. halvdelen af de afsluttede sager), dvs. konkurrencemyndighederne afsluttede sagen i en indledende fase af

undersøgelsen på grund af manglende beviser. I nogle tilfælde kan det også have skyldtes, at det ville have krævet uforholdsmæssigt store ressourcer at løfte den nødvendige bevisbyrde, eller at der var behov for at fastsætte prioriteter.

Selv om størstedelen af undersøgelserne afsluttes uden en formel afgørelse, kan de ikke desto mindre være vigtige på flere måder. For det første viser nogle undersøgelser, at klager eller betænkeligheder i fødevareforsyningskæden er ubegrundede. Efter presseomtale i den kritiske periode i forbindelse med udbruddet af covid-19-pandemien undersøgte den græske nationale konkurrencemyndighed f.eks. betænkeligheder med hensyn til, om konkurrencebegrænsende praksis kunne have ført til mangel på og/eller prisstigninger for visse landbrugs- og fødevareprodukter. Den nationale konkurrencemyndighed konstaterede, at der ikke var nogen væsentlig stigning i medianpriserne på hvid mælk og semuljemel i supermarkedskæder under covid-19-pandemien. Betænkelighederne kan være opstået på grund af nogle specifikke priser, som ikke var repræsentative for situationen på nationalt plan.

I visse andre tilfælde forhindrede konkurrencemyndighedernes indgriben, at en overtrædelse fandt sted, således som det var tilfældet med de protektionistiske aftaler, der er beskrevet i afsnit 3.5.5.

3.5 Typer af undersøgte og konstaterede overtrædelser

De vigtigste typer af overtrædelser, som konkurrencemyndighederne konstaterede, kan klassificeres som følger: horisontale aftaler (om priser og mængdebegrænsninger) (32 %), aftaler mellem en sælger og en køber om at fastsætte køberens[41] videresalgspriser (16 %), aftaler om kundedeling (13 %), samordning af tilbud (koordinering mellem flere sælgere af deres tilbud) (12 %), aftaler om markedsopdeling (8 %), udveksling af kommercielt følsomme oplysninger (6 %), misbrug af en dominerende stilling, herunder strategier til at udelukke konkurrenter, såsom rovpriser, ekskluderende rabatter samt for høje og urimelige priser (6 %). I en række af disse sager fandt konkurrencemyndighederne, at der forelå flere overtrædelser samtidigt. I de følgende afsnit gives der eksempler på disse typer af overtrædelser.

[41] En praksis, der også kaldes "prisbinding".

3.5.1 Aftaler om priser og/eller mængder

Aftaler om priser var de hyppigst forekommende. Der var aftaler mellem købere om priser og mængder til skade for landbrugerne. I juli 2019 pålagde den spanske nationale konkurrencemyndighed f.eks. ti af de største spanske og internationale mejerivirksomheder og -sammenslutninger, der opererer i ES, bøder for et mælkekartel, som fandt sted mellem 2000 og 2013[42]. Aktørerne udvekslede oplysninger om købspriserne på rå komælk, indkøbsmængder og mælkeoverskud. En sådan adfærd fratog mælkeproducenterne retten til frit at forhandle prisen på deres mælk og svækkede dermed deres forhandlingsposition på markedet yderligere. Tilsvarende undersøgte den polske nationale konkurrencemyndighed fem opkøbere[43] af bløde frugter (bl.a. ribs, kirsebær og blommer), som fastsatte købspriserne på frugt, som de købte af lokale frugtavlere[44].

Der var også aftaler om priser mellem producenter. F.eks. pålagde Kommissionen bøder for praksis med prisfastsættelse og markedsopdeling fra 2000 til 2013 mellem store europæiske producenter af konserverede grøntsager[45]. De konserverede grøntsager omfattede bønner, grønne ærter, blandinger af ærter og gulerødder samt grøntsagsmacedoine (undtagen majs og svampe), der blev solgt i dåser eller glas, hovedsagelig under egne mærker, til detailhandlere og cateringbranchen i hele Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde. Producenterne bestod af ét selskab og to landbrugskooperativer.

Andre sager vedrørte fastsættelse af prisindeks. Den franske nationale konkurrencemyndighed pålagde[46] f.eks. i 2018 sammenslutningen af vinavlere i Côtes du Rhône-regionen (*Syndicat général des vignerons réunis des Côtes du Rhône* – SGVRCR) en bøde på 20 000 EUR for konkurrencebegrænsende praksis i forbindelse med markedsføringen af uaftappede vine med

[42] Yderligere oplysninger findes i pressemeddelelsen *plantilla nota de prensa*.

[43] Damex, Kam-Pol, Fructis, Kalbrok og Silver-Trans.

[44] Den polske nationale konkurrencemyndighed vedtog afgørelsen om at pålægge disse opkøbere af bløde frugter bøder i marts 2026: https://uokik.gov.pl/zmowa-przy-skupie-owocow-prezes-uokik-naklada-kary.

[45] IP_19_5911_EN.pdf.

[46] Afgørelse nr. 18-D-06 af 23. maj 2018 udstedt i vinsektoren.

betegnelsen Côtes du Rhône AOC[47]. Brancheorganisationen, en erhvervsorganisation, der repræsenterede vinproducenter, gjorde sig skyldig i prisfastsættelse ved at fastsætte og formidle instrukser om minimumspriser og efterfølgende prisanbefalinger til sine medlemmer fra 2010 til 2017 for forskellige vinkategorier efter farve og kvalitetsklasse. Disse handlinger, som blev fremmet gennem publikationer, nyhedsbreve og møder, tilskyndede til ensartet prisfastsættelse i salgsforhandlinger og fordrejede konkurrencen uden hensyn til de individuelle produktionsomkostninger.

Endelig konstaterede den rumænske nationale konkurrencemyndighed i 2021 konkurrencebegrænsende horisontale aftaler mellem ægproducenter (fem producenter og en sammenslutning af producenter)[48], som havde til formål at kontrollere og/eller begrænse udbuddet af æg på det rumænske marked, herunder ved hjælp af elementer, der ville gøre det nationale marked mindre attraktivt for import af æg. Det endelige formål med at kontrollere og/eller begrænse det indenlandske udbud var at forhindre fald i ægpriserne.

3.5.2 Aftaler om at fastsætte videresalgspriser

Aftaler om at fastsætte videresalgspriser omfattede typisk en producent og en eller flere detailhandlere eller grossister. Den græske nationale konkurrencemyndighed pålagde f.eks. i 2018 i sektoren for produktion og salg af margarine og smør Minerva S.A. en bøde, fordi selskabet havde aftalt med flere tilknyttede grossister/distributører, til hvilke priser disse skulle videresælge Minervas produkter[49].

3.5.3 Markedsopdeling

I 2023 konstaterede den nederlandske nationale konkurrencemyndighed, at fire leverandører af rå gulerødder havde opdelt salget til industrikunder (producenter af konserves og frosne fødevarer) i NL, BE og DE mellem sig. Leverandørerne aftalte også visse krydsleverancer og kompensationer indbyrdes.

---

[47] *Appellation d'Origine Contrôlée*.

[48] Decizia-oua-site.pdf.

[49] ioei_tm_i_i_o_i_i_i_.pdf.

3.5.4 Samordning af tilbud

Samordning af tilbud indebar typisk koordinering mellem flere sælgere af de tilbud, som de afgiver i et udbud, der er organiseret af en køber. I en afgørelse fra 2022 konstaterede den kroatiske nationale konkurrencemyndighed f.eks., at fire grossister havde koordineret deres tilbud, der omfattede 14 grupper af fødevarer, i et udbud organiseret af en social institution (*Dobri dom*), der leverer suppekøkkentjenester i Zagreb. Gennem denne praksis udpegede grossisterne de vindende tilbudsgivere for de forskellige delaftaler, hvilket i sidste ende pressede priserne på basale fødevarer op for borgerne i en vanskelig økonomisk situation[50]. Også i 2018 konstaterede den græske nationale konkurrencemyndighed, at et kooperativ (Friesland Campina Hellas) og en virksomhed (Mandrekas) havde koordineret deres tilbud i offentlige udbud om mejeriprodukter ved at undlade at deltage samtidigt i offentlige udbud[51]. Den svenske nationale konkurrencemyndighed konstaterede også koordinering af tilbud vedrørende mejeriprodukter i en sag, der involverede ARLA Foods AB[52], i 2020.

3.5.5 Aftaler om geografisk markedsopdeling og protektionistiske aftaler

Den mest almindelige form for geografisk markedsopdeling var de såkaldte "protektionistiske aftaler". Disse aftaler blev indgået enten alene mellem detailhandlere eller mellem aktører på forskellige led i forsyningskæden for at give fortrinsret til produkter fra deres egne medlemsstater. Kommissionen indledte sammen med de nationale konkurrencemyndigheder flere undersøgelser af forskellige "chartre" og lignende salgsfremmende initiativer i BE, BG, FR og LV. Disse initiativer var på et meget tidligt stadium, og konkurrencemyndighedernes indgriben førte til, at de blev ændret for at udelukke forskelsbehandling af produkter fra andre medlemsstater og dermed fragmentering af det indre marked.

---

[50] Den kroatiske konkurrencemyndighed afslører det første kartel om samordning af tilbud i offentlige udbud – AZTN. https://www.aztn.hr/ea/wp-content/uploads//2022/06/UPI-034-0317-01021-.pdf.

[51] Δελτίο Τύπου – Διευθέτηση υπόθεσης.

[52] Den svenske konkurrencemyndighed indleder retlige skridt mod Arla Foods for ulovligt samarbejde |Den svenske konkurrencemyndighed; Arla Foods får ikke bødefritagelse i en sag om ulovligt samarbejde |Den svenske konkurrencemyndighed.

Derudover var der nogle sager om geografisk opdeling af salgsområder: I 2023 afsagde den østrigske karteldomstol efter anmodning fra den østrigske nationale konkurrencemyndighed en afgørelse, hvori det blev fastslået, at to sukkerproducenter, *Südzucker AG* og *Nordzucker AG*, havde overtrådt artikel 101 i TEUF ved samordnet praksis på markedet for industrisukker, navnlig gennem en aftale mellem dem om at opretholde særskilte geografiske salgsområder (henholdsvis i AT og DE), hvorved konkurrencen blev begrænset, og den grænseoverskridende handel blev påvirket[53].

3.5.6 Misbrug af en dominerende stilling

Undersøgelserne vedrørte navnlig forholdet mellem landbrugsbedrifter og kooperativer samt landbrugernes frihed til at vælge, hvilket kooperativ de ønsker at være medlem af. Som følge af en undersøgelse[54] foretaget af den tyske nationale konkurrencemyndighed ændrede Tysklands største mejerikooperativ, *Deutsche Milchkontor* (DMK), i 2018 sine leveringsbetingelser og nedsatte opsigelsesvarslet for levering af mælk fra 24 til 12 måneder, hvilket gav landbrugerne flere muligheder for at vælge deres kooperativ og deres leveringsbetingelser.

Andre sager om misbrug af en dominerende stilling vedrørte pålæggelse af for høje priser. I 2022 konstaterede den cypriotiske nationale konkurrencemyndighed, at den pancypriotiske organisation af kvægavlere havde misbrugt sin dominerende stilling ved at opkræve for høje priser over for det næste markedsled (mejeriindustrien).

4. De nationale konkurrencemyndigheders konsultationer og overvågningsaktiviteter i landbrugssektoren

Nationale konkurrencemyndigheder ydede også rådgivning om anvendelsen af konkurrencereglerne efter anmodning fra aktører i landbrugssektoren. I den pågældende periode modtog de nationale konkurrencemyndigheder 53 sådanne anmodninger vedrørende landbrugssektoren.

---

[53] Karteldomstolen pålægger efter anmodning fra AFCA Südzucker AG en bøde på 4,2 mio. EUR. Afgørelsen er endelig: BWB Bundeswettbewerbsbehörde.

[54] Bundeskartellamt – hjemmeside – sagen mod mejerikooperativet DMK indstillet.

En væsentlig del af de nationale konkurrencemyndigheders arbejde består også af overvågningsaktiviteter. I den pågældende periode gennemførte de nationale konkurrencemyndigheder **22** sektorundersøgelser om anvendelsen af konkurrencereglerne i landbrugssektoren. Dette arbejde omfattede typisk sektorspecifikke undersøgelser, vedtagelse af rapporter og konkurrencefremmende arbejde.

Navnlig gennemførte de nationale konkurrencemyndigheder flere konsultationer om bæredygtighedsaftaler. Nedenfor gives nogle eksempler.

- Den tyske nationale konkurrencemyndighed besvarede syv anmodninger om konsultation vedrørende bæredygtighedsaftaler, herunder en igangværende konsultation i kødsektoren gennem Initiative Tierwohl[55] (hvor parterne som følge af betænkeligheder rejst af den tyske nationale konkurrencemyndighed besluttede fra og med 2024 at afskaffe en obligatorisk præmie, som køberne betaler til deltagende landbrugere, og som også er kendt som et dyrevelfærdstillæg), samt fire afsluttede konsultationer om kakao-, plante-, banan- og mejerisektoren.

- Den franske nationale konkurrencemyndighed besvarede to anmodninger om uformel vejledning: i) en fra to brancheorganisationer (*Coopération Agricole Nutrition Animale* og *Syndicat National de l'Industrie de la Nutrition Animale*) vedrørende et udkast til en metodisk vejledning med henblik på at beregne miljøaftrykket af foderblandinger og mere specifikt deres drivhusgasfodaftryk[56] og ii) en anden fra sammenslutningen *Pour une Agriculture du Vivant* vedrørende et projekt, hvis formål er at hjælpe landbrugere i Frankrig ved at finansiere og sikre deres omstilling til mere miljøvenlige driftsmetoder[57] (hvilket ville indebære anvendelsen af artikel 210a i forordningen om den fælles markedsordning).

[55] Initiative Tierwohl er et projekt, der bygger på en aftale mellem landbrugssektoren, kødproduktionssektoren og fødevaredetailhandlen, og som har til formål at belønne husdyrholdere for at forbedre de forhold, som dyrene holdes under.

[56] Uformel vejledning 25-DD-01 af 29. januar 2025 om oprettelse af et system til kollektiv finansiering af de yderligere omkostninger og risici, der er forbundet med den agroøkologiske omstilling.

[57] Uformel vejledning 25-DD-01 af 29. januar 2025 om oprettelse af et system til kollektiv finansiering af de yderligere omkostninger og risici, der er forbundet med den agroøkologiske omstilling.

- Den nederlandske nationale konkurrencemyndighed behandlede to konsultationer: i) en anmodning fra *Stichting Milieukeur*, den organisation, der udvikler og forvalter kriterier for nederlandske kvalitetsmærker for markafgrøder, frugt og grøntsager, mælk, æg, prydplanter (blomster, planter, træer, blomsterløg osv.) samt tilberedte og forarbejdede fødevareprodukter, vedrørende en aftale om uforarbejdede kartofler, grøntsager og frugt og ii) en anden anmodning fra *Tuinbranche Nederland*, en sammenslutning af virksomheder, der er aktive i blomstersektoren.

5. Afsluttende bemærkninger

En velfungerende konkurrence i landbrugssektoren er af afgørende betydning for at sikre, at de traktatfastsatte mål for den fælles landbrugspolitik nås. Der er vedtaget en række undtagelser fra konkurrencereglerne i landbrugssektoren, som primært tager sigte på at styrke landbrugernes position i fødevareforsyningskæden og skabe en bedre balance i kæden. Det er afgørende, at landbrugerne proaktivt gør brug af de tilgængelige mekanismer og udnytter de fordele, de giver. Der er fortsat et betydeligt uudnyttet potentiale i disse rammer, som kræver større opmærksomhed. Navnlig giver undtagelserne fra konkurrencereglerne en ramme for organiseringen af landbrugsbedrifternes produktion og levering af produkter gennem producentorganisationer og anerkendte sammenslutninger af producentorganisationer. Sådanne organisationer nyder ikke blot godt af den nødvendige undtagelse fra konkurrencereglerne, men modtager også finansiel støtte under den fælles landbrugspolitik. Desuden tilbyder de strukturelle redskaber, der gør det muligt for landbrugerne at deltage på mere lige fod i handelsforbindelser med deres leverandører og købere samt at håndtere risici og investeringer og imødegå udfordringer. Samtidig har konkurrencemyndighedernes håndhævelse gjort det muligt at standse og forebygge praksis, der er til skade for landbrugerne på salgs- eller købssiden. Undtagelserne fra konkurrencereglerne udvikler sig fortsat, samtidig med at den fælles landbrugspolitiks markedsorientering fastholdes. Kommissionens forslag fra 2024[58] pegede på yderligere muligheder for at styrke landbrugernes position i kæden. I en tid med fortsat koncentration både

[58] Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af forordning (EU) nr. 1308/2013, (EU) 2021/2115 og (EU) 2021/2116 for så vidt angår styrkelsen af landbrugernes stilling i fødevareforsyningskæden, 2024/0319 (COD).

opstrøms (de nødvendige indsatsfaktorer) og nedstrøms (fødevaresektoren) i fødevareforsyningskæden er en retfærdig og effektivt håndhævet konkurrenceretlig ramme fortsat afgørende for, at landbrugerne får et rimeligt vederlag for deres arbejde, samtidig med at forsyningen til forbrugerne sikres til rimelige priser i overensstemmelse med målene for den fælles landbrugspolitik i TEUF.